

GUJARAT

Paija Pujaben Pravinbhai
Shree Dharampur Primary School
Dharampur, TA. Paddhari, Rajkot
Email id: dharampurschool.paddhari@gmail.com

Abstract

The school has received A grade in Gunotsav for the past three years. The school focuses on academics, indigenous sports and extracurricular activities. It has strong relations with SMC. Innovations in the school are "Walishakala" regularly running since last four years. At the same time, activities of the "Child Welfare Center" are also conducted. It also helps in developing spirituality in children and helping the larger society.

---

1. શીર્ષક

“ વાલીશાળા ”

2. સમસ્યા.

મારી શાળા તાલુકા મથકથી 12 કિમી. દૂર છે. ગામના રહેતા તમામ બાળકો મારી શાળામાં અભ્યાસ કરે છે. વળી વાડીમાં ખેતમજૂરી કરતાં શ્રમિકોના બાળકો પણ મારી શાળામાં અભ્યાસ કરે છે. આજથી ચાર વર્ષ પહેલાં બાળકો માત્ર વર્ગમાં આપેલ ગૃહકાર્ય કરતાં. શાળામાંથી સોંપેલ કાર્ય શિવાય કશો મહાવરો કરતાં નહીં. ગૃહકાર્ય શિવાય ઘરે મહાવરો કે વધુ અભ્યાસ ન કરતાં પોતાનો સમય ટી.વી. જોવામાં કે રમતોમાં, મોબાઈલ ગેમ્સમાં પસાર કરતાં. વળી એવું પણ ધ્યાનમાં આવ્યું કે ગામમાં રહેતા બાળકો અને વાડીવિસ્તારના બાળકો વચ્ચે આત્મીયતા ઓછી દેખાયી. ગામના વાલીઓ વધુ હોમવર્ક આપવાનું કહેતા જેથી બાળકોની અનૈચ્છિત પ્રવૃત્તિઓ ઓછી થઈ જાય. પણ નિયમોનુસાર વધુ હોમવર્ક બાળકોને આપી શકાતું નહીં. સાથોસાથ સહકર્મચારીઓ પણ એવી ફરિયાદ કરતાં કે વાલીઓ ઘરે બાળકોના અભ્યાસમાં ધ્યાન રાખતા નથી જેથી બાળકો ટેસ્ટમાં યોગ્ય પ્રદર્શન આપી શકતા નથી. તો વળી આચાર્ય તરીકે મારે પણ વાલીઓ અને એસ.એમ.સી ની સક્રિયતાની જરૂરિયાત હતી. ગામના લોકો અને શાળા વચ્ચેના મજબૂત સંબંધોની આવશ્યકતા હતી.

[DRAFT]

3. વિગતવાર માહિતી.

ઉપર દર્શાવેલ પરિસ્થિતિઓના બદલાવ માટે મે “ વાલીશાળા ” ની શરૂઆત કરી. શાળામાં અભ્યાસ કરતાં બાળકોના બે જુથ બનાવવામાં આવ્યા. 1) ધોરણ 1 થી 4 અને 2) ધોરણ 5 થી 7

તેવી જ રીતે બે વાલીઓના ઘર પસંદ કરવામાં આવ્યા. જ્યાં બાળકોને પંદર દિવસ માટે રોજ બે કલાક એકત્ર થવાનું હોય છે. સાંજે બાળકોને છૂટ્યા પછી અડધી કલાક બ્રેક આપવામાં આવે છે. ત્યારબાદ નિશ્ચિત કરેલ ઘરે જાય છે. જે ઘરે બાળકો પહોંચે છે ત્યાં સૌથી પહેલા બાળકોની હાજરી પુરાવામાં આવે છે. ત્યારબાદ બાળકો શાળાએથી આપેલ હોમવર્ક સિવાયનું પુનરાવર્તન કરે છે. જ્યાં જરૂર પડે ત્યાં બાળકો સહપાઠી શિક્ષણ કરે છે. તો વળી ક્યાંક તે ઘરના વાલીઓ બાળકોને મદદ કરે છે. અભ્યાસમાં જરૂરી ટી.એલ.એમ. મોનીટર સાથે રાખે છે. જાણે એક વર્ગ જ ચાલતો હોય, પણ ફરક એટલો કે ત્યાં શિક્ષકનાબદલે જે તે ઘરના વાલીઓ હોય છે. જ્યાં વાલીઓ નિરક્ષર હોય ત્યાં ગામના યુવામિત્રો વોલ્યંટર તરીકે ત્યાં જાય છે. શરૂઆતની નેવું મિનિટ બાળકો પાસે શૈક્ષણિક કાર્ય કરાવવામાં આવે છે. પછીની અડધી કલાક બાળકો દેશી રમતો રમે છે. અઠવાડિયામાં એક વાર રમતને બદલે બાળકોને વાલીઓ જીવન કૌશલ્યો માટેની પ્રવૃત્તિઓ કરાવે છે. જેમાં મહેદીકામ , કેશગૂંથણ, સાઇકલ ચલાવવી, નીંદણકામ, શાકભાજી કટિંગ, કપડાની ઘડી, ચૂલ્લો સળગાવવો, પ્લગ ફીટીંગ, સફાઈ કાર્ય વગેરે જે વાલીઓ કરાવી શકે તેવી પ્રવૃત્તિઓ થાય છે. ક્યારેક બાળકોને દાદા વાવની મુલાકાત કરાવે તો ક્યારેક મંદિરની. ક્યારેક કોઈ વડીલ ભજન ગવડાવે તો ક્યારેક કોઈ દાદી વાર્તા કહે. આમ પંદર દિવસ માટે એક જગ્યાએ વાલીઓ બાળકોને અભ્યાસ કરાવે છે. ચૌદ દિવસ પછી ગામના પાદરમાં મારી અને વાલીઓની એક મિટિંગ રાખીએ છીએ. જ્યાં જે ઘરે બાળકો ભેગા થયા હતા તે વાલીના અનુભવો તથા સૂચનો લેવાય છે. તથા આવનાર ચૌદ દિવસ માટે ફરીથી બે વાલીઓના ઘર પસંદ કરાય છે. શાળામાં રોજ વર્ગ શિક્ષક દ્વારા મોનિટરને નબળા બાળકોને શું કાર્ય કરાવવું તેની સૂચના અપાય છે. જેથી નબળા બાળકોને વધુ મહાવરો મળી રહે. આમ પંદર દિવસ કોઈ એક ઘરે એક જુથ સાથે મળીને શાળાની જેમ અભ્યાસ કરે છે.. ફરક એ છે કે ત્યાં કોઈ શિક્ષક કે આચાર્ય નથી પણ તેના સ્થાને વાલી છે.

4. મૂલ્યાંકન

વાલીશાળામાં શરૂઆતના દિવસોમાં ખૂબ અગવડતા આવી. જે વાલીના ઘરે બાળકો એકત્ર થતાં ત્યાં તેમના માટે બાળકો સંભાળવા તથા સાથોસાથ શૈક્ષણિક કાર્ય કરાવવું કઠિન બની રહેતું. વળી અમુક વાલીઓના બાળકો અમુક ઘરે પોતાના બાળકોને જવા દેવા રાજી ન થતાં. તો બીજી બાજુ બાળકો પણ વાલીઓ પાસેથી શીખવા તત્પર ન થતાં. જેના કારણે અવ્યવસ્થા થતી. હોશિયાર બાળકો નબળા બાળકોને મહાવરો કરાવવા તૈયાર ન થતાં. જ્યારે ચૌદ દિવસ પછી મિટિંગ ગોઠવાય ત્યારે ફરિયાદો ખૂબ જ રહેતી. જેના સમાધાન અને નિરાકરણ માટે વધુ વ્યવસ્થા અને આયોજનની જરૂરિયાત ઉત્પન્ન થતી. પરંતુ જેમ જેમ સમય જતો ગયો તેમ તેમ બાળકો બાળકો વચ્ચે અને વાલીઓ બાળકો વચ્ચે

[DRAFT]

તાદત્ત્વ સર્જાતું ગયું. વાલીઓને અનુભવ થકી ખ્યાલ આવ્યો કે બાળકો પાસે કેવીરીતે કામ લેવું. બાળકો પણ પરસ્પર સહયોગથી કામ કરવા લાગ્યા. આ નવતર પ્રયોગના લગભગ એકા વર્ષ પછી ફરિયાદો કે અવ્યવસ્થા નહિવત થવા લાગી. હોશિયાર બાળકોને પુનરાવર્તન થવાથી વધુ સારો દેખાવ કરવા લાગ્યા જ્યારે નબળા બાળકોને વ્યક્તિગત માર્ગદર્શન મળવાથી તેઓની ક્ષમતામાં પણ નોંધપાત્ર ફેરફાર દેખાવા લાગ્યો.

5. પરિણામ

વાલીશાળામાં થતાં મહાવરા તથા પુનરાવર્તન થકી બાળકોના શૈક્ષણિક વિકાસમાં સુધારો મળવા લાગ્યો. શાળાના તમામ બાળકો વાચન, લેખન અને ગણનામાં સંતોષકારક પરિણામ આપવા લાગ્યા. વારંવાર મહાવરો થવાથી ગુણોત્સવમાં સારું પ્રદર્શન કરવા લાગ્યા. જેના પરિણામે છેલ્લા ત્રણ વર્ષથી ગુણોત્સવમાં A ગ્રેડ મળ્યો છે. બાળકો પોતાનો સમય બિનજરૂરી પ્રવૃત્તિઓમાં પસાર કરતાં તેના બદલે યોગ્ય દિશાસૂચક પ્રવૃત્તિઓમાં મશગૂલ રહેવા લાગ્યા. શિક્ષણની સાથે ખેલફૂલમાં પણ રસ લેતા થયા. જીવન કૌશલ્યોનો અનુભવ તો થયો સાથોસાથ મેદાની અને દેશી રમતો પણ રમતા થયા. ગામના યુવા મિત્રો બાળકો સાથે સંકલિત થતાં શાળા સાથે પણ જોડાયા. જેથી શાળાકીય તમામ પ્રવૃત્તિઓમાં તેઓનો સહયોગ મળવા લાગ્યો. બાળકો બાળકો વચ્ચે જૂથકાર્ય અને સહપાઠી શિક્ષણ થતાં ભેદભાવની સ્થિતિ નાબૂદ થઈ. બાળકો સાથે ભણતા નહીં સાથે રમતા અને જમતા પણ થયા. શાળાના શિક્ષકોને જે સમય પુનરાવર્તનમાં કે વાચન લેખનના મહાવરામાં જતો તેના બદલે તેઓ અભ્યાસક્રમ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી શક્યા. અને સૌથી મહત્વની વાત એ કે એસ.એમ.સી. ખૂબ જ સક્રિય થવા લાગી. જેના પરિણામ સ્વરૂપે શાળામાં મહત્તમ ભૌતિક સુવિધા મળવા લાગી. છેલ્લા ત્રણ વર્ષથી સી.આર. સી કક્ષાએ ‘ બેસ્ટ એસ. એમ. સી.’ સન્માન મેળવી શક્યા. એમ.એચ.આર.ડી. આયોજિત “સ્વચ્છ શાળા પુરસ્કાર” માં ઉત્તમ પ્રદર્શન કરી શક્યા. શાળા અને સમાજનો ઉત્તમ સેતુ બનાવવામાં “ વાલીશાળા “ નવતર પ્રયોગનો ખૂબ જ મહત્વનો ફાળો રહેલો છે.

6. હાલની પરિસ્થિતી.

“વાલીશાળા” છેલ્લા ચાર વર્ષથી નિયમિત રીતે ચાલુ છે. જે હેતુઓ સિધ્ધ કરવાના સંકલ્પથી શરૂ કરેલ એના સારા પરિણામો મેળવી શક્યા છીએ. વર્તમાન સમયમાં થોડો ફેરફાર કરેલ છે. શિયાળાના દિવસોમાં સમય સવારે 8.00 થી 10.00નો કરેલ છે. તો વળી સમયાંતરે “ બાળસંસ્કાર કેન્દ્ર” ની પ્રવૃત્તિઓ પણ કરાય છે. જેના કારણે બાળકોમાં આધ્યાત્મિકતા રોપાય ને સમાજને મદદરૂપ પણ થાય. આમ આ “ વાલીશાળા “ એક ઉત્તમ નવતર પ્રયોગ સાબિત થઈ શક્યો છે.

1. Title

[DRAFT]

" Vali shaala"

2. Problem.

My school is 12 km from the Taluka headquarters. All the children living in the village are studying at my school. Even the children of the laborers studying in my school do labor in the village. Today four years ago, the children were only given the category of homework done in the class. Do not rehearse the work assigned from the school. Doing homework at home without taking rehearsals or studying at home. Seeing that in the games, passing through mobile games. It also took into account the intimacy between the children in the village and the children of the village. Parents of the village have been asked to give more homework so that the child's desired activities are reduced. But even more homework cannot be given to children by rules. Alongside co-workers also complain that parents do not care about children's studies at home so that children can't show proper performance in the test. Also, as an Acharya I also needed the activation of parents and SMC. There was a strong relationship between the village people and the school.

3. Detailed information.

In order to change the above mentioned situations, I started "valishala". Two groups of children studying in school were made. 1) Standard 1 to 4 and 2) Standard 5 to 7

Likewise, the choice of two guardians' home was chosen. Where children have to get together for two hours every day for fifteen days. Half an hour break is given after the children get out in the evening. Then go home fixed. The presence of children is the first evidence that children reach home. Then the children repeat other than the homework given by the school. Children co-habitually teach where there is a need. So sometimes the parents of the house help the children. TLM required in study. Keeps with the monitor. Just like a class is running, but the difference is that there is a guardian of that house instead of a teacher. Where the guardians are illiterate, the youth of the village goes there as a wall attendant. In the first ninety minutes, children are given educational work. Next half an hour children play desi games. Parents make life-skills activities for children instead of once a week. Activities such as fairs, caching, cycling, weeding, cutting of vegetables, dressing, firing, plug fitting, cleaning work etc. Sometimes, when the children visit mahadevDada-River Vav, sometimes the temple is closed. Sometimes a grandmother says, sometimes a grandmother tells a story. Thus, in one place the guardians study the children for fifteen days. After fourteen days, we keep a meeting of parents and guardians in the village. The experiences and suggestions of the guardians who gathered the children at home are taken. And for the next fourteen days, the house of two guardians is chosen again. Every day the school teacher informs the monitor about the functioning of poor children. So weaker children will get more rewards. Thus, on fifteen days one is studying like a school with one group at home. The difference is that there is no teacher or teacher but a guardian in place of it.

[DRAFT]

4. Evaluation

There was a lot of discomfort in the early days of the school. When the children gather at the guardian's house, it would have been difficult for them to take care of children as well as to do educational work. And some parents of some parents are not willing to let their children go home. On the other hand, children may not be ready to learn from parents. Which caused disorder. Gifted children are not ready to rehearse weak children. When the meeting is arranged after fourteen days, the complaints remain very much. The need for more management and planning needs to be resolved and resolved. But as time went by, children became aware of children and parents among children. Parents realized through experience that how children work. Children also work in mutual cooperation. After nearly a year of this innovative experiment, complaints or disagreements began to fall. Gifted children began to perform better than being repeated, personal guidance given to weaker children started showing significant changes in their ability.

5. Result

Children's educational development started to improve in the welfare and repetition of children. All the children of the school started to give satisfactory results in reading, writing and counting. With repeated rehearsal, he started performing well in Gunotsav. As a result, the A grade has been found in Goltsav for the last three years. Children spend their time in unnecessary activities instead of being able to work in appropriate directional activities. With learning, they also took an interest in sports. Experiencing life skills as well as playing field and indigenous sports. The youth of the village also joined the school, which is integrated with children. So all the activities of the school started to get their support. Discrimination status of children between children and classmates is abolished. Playing with kids and not eating with them has also been eating and fondling. Instead of focusing on the curriculum, the teachers of the school went to the time of repetition or reading writing. And the most important thing is that the SMC It started to be very active. As a result, the maximum physical facilities were available in the school. CR for the last three years At the C 'Best S like this. C. "Could Get Honor. MHRD In the planned "clean school award", he could have performed the best. "Walishakala" is the most important contribution of innovative experiment to the highest level of school and society.

6. Current Conditions

"Walishakala" has been running regularly since last four years. Those who have started thinking of achieving these goals can achieve good results. The current time has changed quite a bit. In winter time, the time is 8.00 to 10.00 in the morning. At the same time, activities of the "Child Welfare Center" are also done. It also helps in planting spirituality in children and helping the society. Thus one of the best innovative experiments in this "cylinders" has been proved.

-